

Valdkond	Sotsiaalained
Kursuse nimetus	Ühiskonnaõpetus I
Klass	12. klass
Kursuse eesmärk	<p>Õpilased omandavad sotsiaalse kirjaoskuse, s.o teadmised, oskused ja hoiakud, mida on vaja, et tulla vastutustundlikult toime dunaamilises ning mitmekultuurilises keskkonnas. Õppeaine eesmärk on luua eeldused, et kujuneks aktiivne ja kompetentne kodanik, kes suudab kohaneda muutustega, oskab ennast arenguga suhestada, oma kodanikupositsiooni kujundada ning on avatud uutele ideedele ja elukestvatele õppimisele.</p> <p>Õppeaine omandamisega valmistuvad õpilased toimima teadlike kodanikena demokraatlikus ühiskonnas. Gümnaasiumi ühiskonnaõpetus käsitleb nüüdisaegse ühiskonna sotsiaalseid suhteid ning protsesse ja tutvustab ühiskonnaelu põhivaldkondade (majanduse, poliitika, õiguse) korraldust ning toimimist. Kõiki valdkondi analüüsitakse nii ühiskonna kui terviku kui ka indiviidi positsiooni ja rollide põhjal. Põhikoolis omandatud Eesti riigi ja ühiskonna toimimisest laiendatakse Euroopa ning maailma probleemide käsitlemisega. Eesti ja Euroopa ainese kõrval arutatakse ka olulisi globaalseid ühiskonnaprobleeme.</p> <p>Seejuures toetatakse õpilaste iseseisva kriitilise analüüsioskuse ja otsustusvõime kujunemist. See aitab õpilastel seada isiklikke eluplaane ning mõista erinevate vaadetega ning demograafiliste ja sotsiaal-majanduslike karakteristikutega inimesi.</p>

Kursuse sisu lühikokkuvõte

Ühiskondlik struktuur. Erinevad valdkonnad ja nende toimimine.
Õpilane eristab avalikku-, era- ja mittetulundusektori organisatsioone, tegevusvaldkondi ja eesmärke.

Demokraatia põhimõtted. Valimised ja valimissüsteemid.
Õpilane mõistab demokraatlikku valitsemiskorraldused ja enda rolli selles.

Poliitiline süsteem. Ideoloogiad ja praktikad. Eesti poliitika ja erakonnad.
Õpilane eristab poliitilisi liikumisi ja filosoofiaid ja suudab neid ühitada oma väärtushinnangutega. Õpilane on kursis Eesti poliitmaastikuga ning võimeline tegema iseseisvaid valikuid poliitprotsessis.

Seadused ja normid, seadusloome.
Õpilane teab seaduste rolli õigusriigis ning teadvustab oma õigusi ja kohustusi.
Õpilane mõistab seadusloome protsessi ning parlamentaarse töö aluseid.

Riik, riigi tunnused ja valitsemisvormid.
Õpilane teab riigitunnuseid ning erinevaid riigivorme. Õpilane tutvub erinevate valitsemisviiside ja nende eeliste-puudustega.

Võim, võimuliigid, võimude lahusus, funktsioonid ja ülesanded. Võimukandjad Eestis.
Õpilane teadvustab riigivõimu erinevaid harusid ning nende rolli. Õpilane on kursis võimuliikide funktsioonide ja struktuuriga. Õpilane omab ülevaadet valimis- ja kandideerimisõigustest.

Kohtupidamine. Õigussüsteemid.
Õpilane teab Eesti kohtusüsteemid ülesehitust. Õpilane eristab era ja avalikku õigust ning nende erinevaid toimimispõhimõtteid. Õpilane oskab võrrelda tsiviil- ja kriminaalprotsessi eesmärke ja toimimist.

Riigi valitsemine, kohalikud omavalitsused. Haldusjaotus.
Õpilasel on ülevaade riigi haldusaparaadi toimimisest ja ülesehitusest. Õpilane teadvustab kohaliku omavalitsuse rolli ja pädevusi.

	<p>Rahvusvaheline suhtlus. Euroopa Liit ja rahvusvahelised organisatsioonid.</p> <p>Õpilane mõistab rahvusvahelise suhtluse ja õiguse rolli riigi jaoks. Õpilane on tutvunud olulisemate rahvusvahelise organisatsioonide ja Eesti Vabariigi rolli nendes. Õpilane omab ülevaadet Euroopa Liidu institutsioonidest.</p> <p>Mõisted ja teooriad: Aksiaselts, osaühing, sihtasutus, esindusdemokraatia, otsedemokraatia, aristokraatia, oligarhia, autokraatia, konföderatsioon, föderatsioon, unitaarriik, ühiskondlikku leppe teooria, kapitalism, sotsialism, kommunism, anarhism, sotsiaaldemokraat, liberalism, konservatism, populism, erakond, partei, koalitsioon, opositsioon, spiiker, fraktsioon, lobism, inimõigused, põhiseadus, õiguskindlus, enamusvalitsus, vähemusvalitsus, minister, kantsler, subordinatsioonisuhe, koordinatsioonisuhe, pretsedent, hagi, kostja, prokurör, kaitsja, majoritaarne süsteem, proportsionaalne süsteem, mandaat</p>
Lõiming teiste õppeainete ja päriseluga	<p>Ajalugu – õpilane teadvustab poliitilise protsessi muutumist ajas ja selle põhjuseid.</p> <p>Eesti keel – õpilane arendab oma argumenteerimis- ja väljendusoskust.</p> <p>Elu infoühiskonnas – õpilane teadvustab meedia ja poliitika vastastikust mõju.</p> <p>Geograafia – õpilane tutvub Euroopa Liidu ja teiste rahvusvaheliste organisatsioonide liikmesriikidega.</p>
Akadeemilise aususe arendamine	<p>Kursuse alguses tutvustatakse õpilastele Miina Härma Gümnaasiumi akadeemilise aususe juhendit. Selgitatakse ausa käitumise põhimõtteid ning ebaausa käitumise tagajärgi. Arutluse kirjutamise eel selgitatakse, mis on plagiaat. Esitluste ja arutluste puhul jälgitakse korrektset viitamist. Kursus lõpeb suulise või kirjaliku arvestusega.</p>
Õppija profiili rakendamine	<p>Uuriv – õpilane uurib rühmatööna Eesti erakondi. Õpilane tutvustab kaaslastele olulisemaid rahvusvahelisi organisatsioone.</p> <p>Teadmishimuline – õpilased väljendavad ja avardavad iseseisvate töödega oma silmaringi.</p> <p>Mõtlev – õpilased peavad analüüsima informatsiooni ning rakendama allikakriitikat.</p> <p>Suhtlev – õpilane peab koostööd kaasõpilastega kursust kokkuvõtva materjali läbitöötamisel.</p> <p>Põhimõttekindel – õpilane esitab oma tööd tähtaegselt ning ettenähtud viisil.</p>

	<p>Avatud meelega – õpilane tutvub erinevate ideoloogiatega ning mõistab nende eeliseid.</p> <p>Julge – Õpilane võtab pidevalt sõna ja avaldab arvamust käsitletavate teemade osas.</p> <p>Peegeldav – õpilane teadvustab oma teadmislünkasid ning võtab kasutusele meetmeid nende korrigeerimiseks.</p>
Õpioskuste arendamine	<p>Sõnastab faktilisi, teemakohaseid, kontseptuaalseid ja vaieldavaid küsimusi – õpilane on valmis arutlema poliitiliste ideoloogiate eesmärkide ja praktikate üle.</p> <p>Kasutab mälutehnikaid, et pikaajalist mälu treenida – õpilane valmistub tunni käigus ette kokkuvõtvaks arvestuseks kasutades endale sobivad mnemotehnilisi võtteid.</p> <p>Suhtlus ja koostöö digikeskkonnas – Õppeülesannete sooritamine sobivas digitaalses õpikeskkonnas; veebipõhiste õppevahendite sihipärane kasutamine</p> <p>Õpilased valivad koostöötamiseks sobivaima ja mugavaima veebikeskkonna. Esitatavad tööd laetakse üles Terasse.</p>
Õpitulemused	<p>Gümnaasiumi lõpetaja:</p> <ol style="list-style-type: none">1) tunneb nüüdisühiskonna kujunemise põhijooni, struktuuri, valdkondi ja korraldust, mõistab poliitika toimemehhanisme ning oskab ennast ühiskonna arenguga suhestada;2) tunneb ja väärtustab demokraatia põhimõtteid, inim- ja kodanikuõigusi; oskab kasutada Eesti Vabariigi põhiseadust, rahvusvahelisi õigusnorme ja õigusakte; järgib seadusi ning toimib oma õiguste ja kohustuste järgi;3) iseloomustab riikidevahelise poliitilise, majandusliku ning kultuurilise suhtlemise põhimõtteid, Nüüdismaailma põhiprobleeme ja arengutendentse, tunneb tähtsamaid rahvusvahelisi organisatsioone ning mõistab oma rolli maailmakodanikuna;7) seletab ja kasutab kontekstis ühiskonnaõpetuse olulisemaid mõisteid, saab aru õigustekstist ning sotsiaal-majanduslikust teabest; oskab leida vajalikku infot, seda

	kriitiliselt hinnata, süstematiseerida ja kasutada ning luua uut teavet, väärtustades ja arvestades autoriõiguste kaitset.
Hindamine	Perioodi hinne kujuneb jooksvatest töödest, arutlustest, esitlustest ja kokkuvõtvast suulisest arvestusest.
Õppekäigud, projektid, külalisesinejad jms	Riigikohus, Tartu Ülikool, Riigikogu
Õppetöö diferentseerimine	Individuaalne õppekava koos eesmärkide seadmise ja reflektsooniga. Õppetöö rikastamine õppekäikude ja külalisesinejatega. Ühiskonnaõpetuseolümpiaad Vajadusel perioodi töö järele vastamine.
Õppematerjalid	Õpetaja koostatud töölehed ja materjalid. Kaasõpilaste koostatud esitlused.